

ΕΕΤΑΑ

ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

*ΤΑ ΝΕΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ, Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ*

Σεπτέμβριος 2013

Ελληνικά Αρκτικόλεξα

ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΚΣΠ	Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία ή Ταμεία ΚΣΠ	Τα Ταμεία του ΚΣΠ στην προγραμματική περίοδο 2014 - 2020 είναι το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΕΓΤΑΑ, το ΕΤΘΑ και το Ταμείο Συνοχής
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΤΘΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
ΤΣ	Ταμείο Συνοχής
CLLD	Community Lead Local Development ή Τοπική Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων
ΟΧΕ	Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Περιεχόμενα

A. Το προγραμματικό πλαίσιο για την περίοδο 2014 - 2020	7
B. Η αρχή της Εταιρικής Σχέσης στην εφαρμογή των Ταμείων του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου	9
1) Τι είναι η αρχή της εταιρικής σχέσης;	9
2) Ποιος είναι ο στόχος της εταιρικής σχέσης;	9
3) Επιλέγοντας τους εταίρους	10
4) Συμμετοχή των εταίρων	10
5) Προετοιμασία	11
6) Το στάδιο της υλοποίησης	12
7. Το στάδιο της αξιολόγησης	13
8) Υποστήριξη στους εταίρους	14
9) Ανταλλαγή καλών πρακτικών	14
Γ. Τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για τους ΟΤΑ	15
1) Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD)	15
2) Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση	17
3) Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη	19
ΔΕΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ	21
Δ) Οκτώ βήματα για την ενεργοποίηση και προετοιμασία των Δήμων	22
Ε) Η δημόσια διαβούλευση στο πλαίσιο των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων	23
Στ) Μέθοδοι και Τεχνικές που ενισχύουν τη διαβούλευση	26
1. Δημόσιες Συναντήσεις	26
2. Εργαστήρια / Σεμινάρια και ομάδες εστιασμένης συζήτησης (Focus Group) ..	27
3. Φόρουμ	28
4. Διαδικτυακά εργαλεία	29
5. Πάνελ Πολιτών	30
6. Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης	31
7. Ερωτηματολόγια	32
8. Χαρτογράφηση Κοινότητας	33
9. Εντοπίζοντας από κοινού τα σημεία παρέμβασης	34

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το 2020 έφθασε! Σε λίγες μέρες η νέα προγραμματική περίοδος 2014 - 2020 ξεκινάει. Για να μην αντιμετωπίσουμε, στο τέλος και αυτής της προγραμματικής περιόδου, ότι έχουμε αντιμετωπίσει σε όλες τις προηγούμενες, θα πρέπει, αυτή τη φορά, να προετοιμαστούμε εγκαίρως. Σήμερα, υπάρχει και ένας επιπλέον σημαντικός λόγος για τον οποίο οι δήμοι θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες τους σε σχέση με την προετοιμασία του νέου ΕΣΠΑ. Ως γνωστό, τα οικονομικά των δήμων αποτελούν το πρώτο και ίσως το κυριότερο θύμα, της δημοσιονομικής προσαρμογής. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, ιδιαίτερα για τους δήμους, έχει σχεδόν εξαϋλωθεί. Σε περίπτωση που χαθεί χρόνος στην προετοιμασία, ωρίμανση και ένταξη έργων στο νέο ΕΣΠΑ, υπάρχει κίνδυνος η επόμενη δημοτική περίοδος να χαρακτηριστεί από έλλειψη χρηματοδοτικών πόρων για επενδύσεις. Χωρίς επενδύσεις, η πολυπόθητη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, που θα μας βγάλει από τον φαύλο κύκλο της ύφεσης, θα παραμείνει οραματική επιδίωξη.

Το νέο ΕΣΠΑ είναι πολύ διαφορετικό στη φιλοσοφία του. Εμπεριέχει πολλές απαιτήσεις και δίνει έμφαση στην προώθηση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας, της «έξυπνης εξειδίκευσης», της απασχόλησης, σε δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα και σε ολοκληρωμένα προγράμματα τοπικής ανάπτυξης. Ένα νέο επίσης στοιχείο είναι ότι η χρηματοδότηση των προγραμμάτων αυτών θα είναι πολυτομεακή.

Είναι αλήθεια ότι το γενικότερο κανονιστικό πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ (κανονισμοί διαρθρωτικών ταμείων, αρχιτεκτονική) δεν έχει ακόμα καθοριστεί, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ιδιαίτερα προβλήματα στον προγραμματισμό των παρεμβάσεων, αλλά και να υπάρχουν παράλληλα, πολλά αναπάντητα ερωτήματα. Παρόλα αυτά, η γνώμη μας είναι ότι οι δήμοι πρέπει να «τρέξουν» και για ένα επιπλέον λόγο. Τα προγράμματα και τα χρηματοδοτικά εργαλεία που προβλέπονται για την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι άκρως ανταγωνιστικά. Οι δήμοι που θα αποκτήσουν προβάδισμα θα έχουν ένα σαφές πλεονέκτημα στη διεκδίκηση των παρεμβάσεων που έχουν σχεδιάσει.

Η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου, έχει αναλάβει ορισμένες πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση της ενημέρωσης και υποστήριξης των δήμων σχετικά με τη νέα προγραμματική περίοδο. Από την εμπειρία υλοποίησης των προηγούμενων προγραμμάτων προκύπτει ότι σε μεγάλο αριθμό δήμων η παρακολούθηση των διαχειριστικών και όχι μόνο, απαιτήσεων τους ήταν πολύ δύσκολη, λόγω έλλειψης τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού αλλά και εμπειρίας.

Μία από τις βασικές προτεραιότητες, αυτής της πρωτοβουλίας της ΕΕΤΑΑ, είναι να υποστηρίξει τους δήμους αυτούς, ώστε να αμβλυθθεί η παραπάνω αδυναμία τους. Οι πρωτοβουλίες που μέχρι σήμερα έχουν ληφθεί είναι:

- ❖ Δημιουργία ιδιαίτερης σελίδας στην ιστοσελίδα της ΕΕΤΑΑ στην οποία υπάρχουν όλα τα σχετικά έγγραφα και κανονιστικές διατάξεις που αφορούν στο νέο ΕΣΠΑ.
- ❖ Δημιουργία δικτύου αποτελούμενου από είκοσι (20) δήμους όλων των κατηγοριών (μικροί - μεγάλοι, πεδινοί - ορεινοί, νησιωτικοί μεσογειακοί), μέσω του οποίου αλληλοενημερώνονται οι αιρετοί και τα στελέχη για τις εξελίξεις στο νέο ΕΣΠΑ και ανταλλάσσουν καλές πρακτικές. Το δίκτυο αυτό είναι ανοικτό σε όποιον δήμο επιθυμεί να ενταχθεί.
- ❖ Δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας που διευκολύνει τις επαφές του παραπάνω δικτύου και επιταχύνει διαδικασίες διάχυσης της γνώσης. Στόχος είναι, όταν καθοριστούν οι όροι, η πλατφόρμα αυτή να λάβει τα χαρακτηριστικά και τις προδιαγραφές και να ενταχθεί στη σχετική ηλεκτρονική πλατφόρμα των δήμων που σχεδιάζει η ΕΕ.
- ❖ Υλοποίηση ενημερωτικών σεμιναρίων στην Ελλάδα και στις Βρυξέλλες με αντικείμενο όχι μόνο την καλύτερη πληροφόρηση, αλλά και την επαφή των ανθρώπων της ΤΑ με τα κέντρα λήψης αποφάσεων και τα αρμόδια στελέχη. Έχουν πραγματοποιηθεί ήδη δεκαπέντε (15), ανάλογες συναντήσεις στην Ελλάδα και τρεις (3) στις Βρυξέλλες με την συνεργασία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Δήμων και Περιφερειών (CEMR).
- ❖ Εκπόνηση δύο (2) μελετών¹ σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιά, με αντικείμενο το ρόλο της ΤΑ στη νέα προγραμματική περίοδο και το πλαίσιο επιχειρησιακού προγράμματος ειδικά για την ΤΑ.
- ❖ Επαφές με στελέχη των Γενικών Διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αντικείμενο την πληρέστερη και αποτελεσματικότερη ενημέρωση της εταιρείας όσο και την παρουσίαση των σχετικών πρωτοβουλιών της ΕΕΤΑΑ.
- ❖ Σε συνεργασία με τρεις (3) «πilotικούς» δήμους προσπάθεια διατύπωσης και εφαρμογής, με βάση τα όσα μέχρι σήμερα έχουν καθοριστεί, προτάσεων σχετικών με τα

¹ **Βλέπε για περισσότερα: Αρχές και Κατευθύνσεις για την αρχιτεκτονική ενός πολυταμειακού, πολυτομειακού και εθνικής εμβέλειας Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ολοκληρωμένη Τοπική Ανάπτυξη"**, εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, για λογαριασμό της ΕΕΤΑΑ, Μάιος 2013 και

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020, εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, για λογαριασμό της ΕΕΤΑΑ, Μάρτιος 2013

νέα χρηματοδοτικά εργαλεία. Η εμπειρία αυτών των πιλοτικών προγραμμάτων θα ενταχθεί στον πρακτικό οδηγό των δήμων για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Το κείμενο που ακολουθεί επιδιώκει να αποτελέσει, όταν ολοκληρωθεί το κανονιστικό πλαίσιο με το σύνολο των σχετικών πληροφοριών, τον οδηγό για τους δήμους σχετικά με το νέο ΕΣΠΑ. Επειδή, όπως αναφέρθηκε οι πληροφορίες σήμερα είναι περιορισμένες, ξεκινάμε με τρία θεμελιακά, κατά τη γνώμη μας, θέματα όπως είναι η εταιρική σχέση, τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία και η διαβούλευση μεταξύ των εταίρων. Παράλληλα, θέτουμε και δέκα ερωτήματα που πρέπει να απαντήσει πριν από όλους ο δήμος, καθώς και τα πρώτα οκτώ βήματα που θα πρέπει να πραγματοποιήσει ώστε να διαμορφώσει μία επιτυχημένη πρόταση.

Το κείμενο που ακολουθεί προφανώς δεν αποτελεί ευαγγέλιο. Θα υπάρχει στην ιστοσελίδα της ΕΕΤΑΑ και κάθε ενδιαφερόμενος θα μπορεί να ενημερώνεται, αλλά και να προτείνει θέματα για τον εμπλουτισμό της ύλης ή λύσεις σε προβλήματα που αντιμετώπισε, στο email: npp@eetaa.gr ώστε στο τέλος να έχουμε έναν όσο το δυνατόν πληρέστερο οδηγό, αποτελεσματικό εργαλείο στα χέρια των αιρετών και των στελεχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή κ. Α. Κότιο και τον ερευνητή κ. Μ. Κουτουλάκη από το Πανεπιστήμιο Πειραιά, τα στελέχη των ΓΔ της ΕΕ του CEMR και του Υπουργείου Ανάπτυξης, την κ. Κ. Μήτσου από την ΚΕΔΕ και όλους τους συνάδελφους στην ΕΕΤΑΑ και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση για τη βοήθεια που παρείχαν ή θα παράσχουν στην ολοκλήρωση του δύσκολου αυτού εγχειρήματος. Ούτως ή άλλως το έργο αυτό έχει χρονικό ορίζοντα που ξεπερνά το 2020.

Ράλλης Γκέκας

Διευθύνων Σύμβουλος ΕΕΤΑΑ

ΜΕΡΟΣ Ι

Α. Το προγραμματικό πλαίσιο για την περίοδο 2014 - 2020

Η ΕΕ στο πλαίσιο της νέας Πολιτικής Συνοχής², θα διαθέσει μέσω των διαρθρωτικών ταμείων περί τα 376 δις ευρώ τα έτη 2014 – 2020. Σε επίπεδο χώρας, η κατανομή των πόρων για τη νέα περίοδο αναμένεται (σε πλήρη αντίφαση με την τρέχουσα επιτακτική ανάγκη στήριξης

για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης), να είναι σημαντικά μικρότερη, σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, γεγονός το οποίο πρακτικά οφείλεται στον τρόπο που έχει υιοθετήσει και αποφασίσει η ΕΕ να ακολουθεί, σχετικά με τον υπολογισμό των κατανομών.

Συγκεκριμένα, για τον υπολογισμό αυτό, λαμβάνονται υπόψη δεδομένα ΑΕΠ και απασχόλησης για την περίοδο 2007 – 2008, χρονική περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα

δεν είχε πρακτικά εισέλθει στα έτη της κρίσης χρέους και το επίπεδο ανάπτυξης, εν πολλοίς, παρουσίαζε πολλά συμπτώματα πλασματικότητας, όπως αποδείχτηκε από την καταβάρθρωση των εισοδημάτων τα επόμενα έτη 2009, 2010, 2011, κατά τα οποία το ΑΕΠ παρουσίασε δραστική μείωση.

Το θέμα αυτό, δηλαδή ο τρόπος μέτρησης του επιπέδου ανάπτυξης (που συνεπάγεται μικρότερη κατανομή σε πόρους), είναι υπό διαπραγμάτευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αποτελεί προτεραιότητα της ελληνικής κυβέρνησης. Σε κάθε περίπτωση όμως, εάν δεν υιοθετηθεί κάποια έκτακτη πολιτική πρόσθετης στήριξης της ΕΕ συνολικά για τις χώρες που δοκιμάζονται από την κρίση χρέους, η Ελλάδα αλλά και όσοι εταίροι - δικαιούχοι προσβλέπουν στην αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων, θα πρέπει να προετοιμαστούν και να σχεδιάσουν ώριμες και «εμπροσθοβαρείς» πολιτικές με στόχο την αξιοποίηση των μειωμένων αυτών πόρων.

Στη λογική αυτή, παρουσιάζονται δυνατότητες που δίνουν οι υπό διαμόρφωση Κανονισμοί της νέας Πολιτικής Συνοχής, και σε σχέση με τον τοπικό αναπτυξιακό προγραμματισμό και την υιοθέτηση τοπικών στρατηγικών. Πρόκειται για νέα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως είναι η «*Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων*», η «*Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση*»

² Βλέπε για περισσότερα: Ανακοίνωση της Επιτροπής ΕΥΡΩΠΗ 2020, *Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*, COM(2010) 2020 τελικό, 2010

και η «Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη». Τα προγράμματα αυτά επιτρέπουν την ανάληψη πρωτοβουλιών από τοπικούς φορείς και διευκολύνουν στην απορρόφηση κοινοτικών πόρων, παρακάμπτοντας την αβεβαιότητα και τη γραφειοκρατική καθυστέρηση, μέσα από τα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα.

Στα συγκεκριμένα χρηματοδοτικά εργαλεία, που προβλέπει το σχέδιο του Γενικού Κανονισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων της περιόδου 2014 – 2020, αναδεικνύεται η **διττή πρόκληση** για τους Δήμους της χώρας.

Από τη μία πλευρά ευνοούν την **αποκέντρωση της διαχείρισης των κοινοτικών πόρων σε υπό-περιφερειακό επίπεδο**, επιλύοντας σε πολλές περιπτώσεις καθυστερήσεις και στρεβλώσεις του συστήματος διαχείρισης (που κοστίζει σε ποιότητα και χρόνο απορρόφησης πόρων), αλλά και από την άλλη παρέχεται πλέον η δυνατότητα άσκησης **ουσιαστικότερης και αποτελεσματικότερης τοπικής αναπτυξιακής πολιτικής**, μέσα από τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό προγραμματισμό τοπικών πολιτικών.

Αποτελεί αδήριτη απαίτηση πλέον, στον αναπτυξιακό σχεδιασμό, η ανάλυση σε βάθος των αδυναμιών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο ευρωπαϊκός χώρος, σε τοπικό επίπεδο. Οι αυτοδιοικήσεις θα πρέπει να θέσουν τις βάσεις για την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχονται από το διαφοροποιημένο θεσμικό πλαίσιο της κατανομής των πόρων και την ανάληψη ουσιαστικής δράσης στο σχεδιασμό, προγραμματισμό αλλά και την απευθείας διαχείριση και διάθεση πόρων στις τοπικές τους κοινωνίες.

Οι Δήμοι πλέον μπορούν να αξιοποιήσουν καινοτομίες των ενιαίων κανόνων του Κανονισμού των διαρθρωτικών ταμείων και, σε συνάρτηση με τοπικές πρωτοβουλίες και πολιτικές ανάπτυξης και να θεσπίσουν μια συμπαγή πρόταση χρηματοδότησης με θεματικά ολοκληρωμένο και πολύ-ταμειακό χαρακτήρα. Η λογική πλέον του τοπικού αναπτυξιακού προγραμματισμού κατευθύνεται και ευνοεί τη συμμετοχή σε αυτόν και φορέων της τοπικής κοινωνίας (ΜΚΟ, τοπικές οργανώσεις, κλπ) και οικονομίας (ενώσεις παραγωγικών φορέων, ιδιώτες, κ.α.).

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Β. Η αρχή της Εταιρικής Σχέσης στην εφαρμογή των Ταμείων του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου³

1) Τι είναι η αρχή της εταιρικής σχέσης;

Η αρχή της εταιρικής σχέσης αναφέρεται στη συνεργασία ανάμεσα στις δημόσιες αρχές των κρατών – μελών (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο), στον ιδιωτικό τομέα και στην κοινωνία των πολιτών. Η συνεργασία αυτή βασίζεται στην ουσιαστική συμμετοχή όλων των εταίρων σε όλο τον κύκλο ζωής του εκάστοτε προγράμματος (διαβούλευση, προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση), διασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες συμμετοχής σε κάθε εταίρο, από όποιον τομέα και αν προέρχεται.

2) Ποιος είναι ο στόχος της εταιρικής σχέσης;

Η εταιρική σχέση στοχεύει στην επίτευξη των στόχων των Κοινοτικών Ταμείων που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου. Αποτελεί βασική αρχή και προϋπόθεση για την υλοποίηση της αναπτυξιακής

Τα χαρακτηριστικά της εταιρικής σχέσης

³ Βλέπε για περισσότερα:

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: "Πώς θα προωθηθούν αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις κατά τη διαχείριση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, βάσει των ορθών πρακτικών της περιόδου 2007-2013" Εισηγητής: ο κ. Olsson (14 Ιουλίου 2010) <http://www.eesc.europa.eu> και

Έγγραφο εργασίας Υπηρεσιών της Επιτροπής με θέμα: "Η αρχή της εταιρικής σχέσης στην εφαρμογή των Ταμείων του κοινού στρατηγικού πλαισίου – στοιχεία για έναν ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την εταιρική σχέση" (24.4.2012) - SWD(2012) 106 final http://www.esfhellas.gr/userfiles/swd_eccp_el.pdf

στρατηγικής «Ευρώπη 2020», που στοχεύει σε μία έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία και κοινωνία.

3) Επιλέγοντας τους εταίρους

Το κράτος – μέλος καλείται να οργανώσει εταιρική σχέση με:

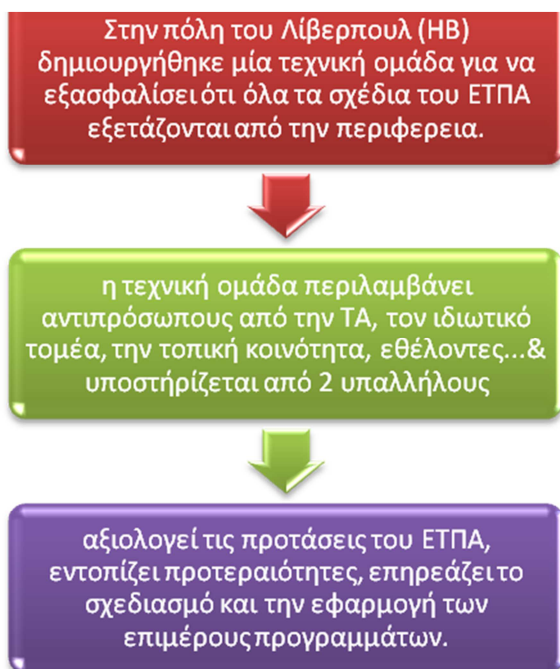
α) τις αρμόδιες περιφερειακές, τοπικές και άλλες δημόσιες αρχές, β) τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και γ) οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο φορέα που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών (περιβαλλοντικοί εταίροι, ΜΚΟ, φορείς αρμόδιοι για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού).

Κάθε κράτος – μέλος, εντοπίζει και ορίζει τους πιο αντιπροσωπευτικούς εταίρους, διασφαλίζοντας την πολυφωνία στην εταιρική σχέση.

4) Συμμετοχή των εταίρων

A) Η συμμετοχή των αρμόδιων περιφερειακών, τοπικών, αστικών και άλλων δημόσιων αρχών

Η περίπτωση του Λίβερπουλ

Οι αρχές της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς αποτελούν τον κοντινότερο στον πολίτη θεσμό, έχουν σημαντικό ρόλο τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην εφαρμογή της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" και στην επίτευξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

B) Η συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων

Ο διάλογος με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους αποτελεί βασικό εργαλείο στην υλοποίηση της εταιρικής σχέσης. Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι αναγνωρισμένες σε εθνικό επίπεδο

οργανώσεις κοινωνικών εταίρων συμπεριλαμβάνονται στην εταιρική σχέση, τόσο οι γενικού χαρακτήρα διακλαδικές, όσο και οι τομεακές συνεργασίες, διασφαλίζοντας παράλληλα την ίση εκπροσώπηση εργοδοτών και εργαζομένων.

Στο ίδιο πλαίσιο, θα πρέπει επίσης να κατοχυρώνεται η συμμετοχή και των ενώσεων επιχειρήσεων, ιδίως αυτών που εκπροσωπούν τις ΜΜΕ, τα εμπορικά επιμελητήρια, τα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα.

Και οι δύο αυτές ομάδες εταίρων έχουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, βασικά εργαλεία για την υλοποίηση των στόχων των Ταμείων του Κοινοτικού Στρατηγικού Πλαισίου.

Γ) Η συμμετοχή των φορέων που αντιπροσωπεύουν την κοινωνία των πολιτών και των φορέων που είναι αρμόδιοι για την ισότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων

Στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, θα πρέπει να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) που αντιπροσωπεύουν την κοινωνία των πολιτών, σε τομείς όπως το περιβάλλον, η κοινωνική ένταξη, η ισότητα και η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Επειδή ο αριθμός των ενδιαφερόμενων οργανώσεων ενδέχεται σε πολλές περιπτώσεις να είναι ιδιαίτερα μεγάλος, δυσχεραίνοντας την ομαλή λειτουργία της εταιρικής σχέσης, προτείνεται η δημιουργία συντονιστικού οργάνου και ο ορισμός ενός κοινού εκπροσώπου της εταιρικής σχέσης που θα συμβάλλει στην προετοιμασία και εφαρμογή των προγραμμάτων. Βεβαίως είναι απαραίτητη η διασφάλιση της μεγαλύτερης αντιπροσωπευτικότητας.

5) Προγραμματισμός

Η ενεργός συμμετοχή όλων των εταίρων, από τα πρώτα στάδια του προγραμματισμού, είναι κρίσιμη για την επιτυχή υλοποίηση των Ταμείων.

Α) Προετοιμασία της σύμβασης εταιρικής σχέσης και σχεδιασμός των προγραμμάτων

Η σύμβαση εταιρικής σχέσης και τα προγράμματα πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη – μέλη ή από άλλη αρχή που έχει οριστεί από αυτά, πάντα όμως

σε συνεργασία με τους εταίρους. Πιο συγκεκριμένα οι εταίροι πρέπει να συμμετέχουν ουσιαστικά: i) στην ανάλυση των προσκλήσεων και των αναγκών, που καλούνται να χρηματοδοτηθούν μέσα από τα Ταμεία, ii) στην επιλογή των στόχων και προτεραιοτήτων και iii) στους συντονιστικούς μηχανισμούς για την ουσιαστικότερη μεταξύ τους συνεργασία.

Για το ΕΤΠΑ & το Ταμείο Συνοχής οι εταιρικές σχέσεις περιλαμβάνουν περιφερειακές & τοπικές αρχές που διεξάγουν ολοκληρωμένα προγράμματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, μαζί με κοινωνικούς & οικονομικούς εταίρους, εκπροσώπους ΜΚΟ με ειδίκευση σε οριζόντια θέματα & εκπρόσωποι πανεπιστημίων & ερευνητικών ιδρυμάτων αλλά & επιμελητηρίων

Για το ΕΚΤ, απαραίτητη είναι η συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων. Οι τοπικές & περιφερειακές αρχές αποτελούν εταίρους κλειδιά, όπως & τα επιμελητήρια, οι οργανώσεις επιχειρήσεων, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα & οι ΜΚΟ & οι οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ισότητας, της καταπολέμησης των διακρίσεων, που έχουν σχέσεις με ομάδες σε μεινοεκτική θέση.

Στις περιπτώσεις που ήδη υπάρχουν συμφωνίες πχ τοπικά σύμφωνα, αυτές θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την προετοιμασία της σύμβασης της εταιρικής σχέσης.

B) Καθορισμός κανόνων χρηματοδότησης και χρονοδιαγράμματος για την εταιρική σχέση

Είναι απαραίτητο η εταιρική σχέση να είναι οργανωμένη με διαφάνεια για όλους τους εταίρους, ώστε ο καθένας να γνωρίζει το ρόλο του, το σκοπό της συνεργασίας τους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Χρειάζεται επομένως ο καθορισμός ενός προγράμματος εργασίας με σαφείς στόχους και ακριβή "χάρτη πορείας", που θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέσα, εργαλεία και ενέργειες, εξασφαλίζοντας την ενεργή συμμετοχή του συνόλου των εταίρων, σε κάθε φάση του προγράμματος. Επιπλέον, θα πρέπει να καθοριστούν οι ελάχιστες απαιτήσεις, ώστε να εξασφαλιστεί: i) η έγκαιρη κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με όλα τα στρατηγικά κείμενα, ii) ο επαρκής χρόνος, ώστε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλλουν παρατηρήσεις, iii) οι διάυλοι, μέσω των οποίων θέτονται τυχόν ερωτήσεις και παρατηρήσεις, iv) η διαφάνεια στην επεξεργασία των σχολίων και v) η διάδοση του αποτελέσματος της διαβούλευσης.

Γ) Υλοποίηση της εταιρικής σχέσης στα έγγραφα προγραμματισμού

Στη σύμβαση εταιρικής σχέσης θα πρέπει να παρουσιάζεται το σύνολο των διαδικασιών που οργανώθηκαν για να εξασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή των εταίρων. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να καταγράφεται: i) ο κατάλογος των εταίρων, ο ρόλος και η έκταση συμμετοχής τους, ii) ο τρόπος με τον οποίον εντοπίστηκαν οι εταίροι και εφαρμόστηκαν οι αρχές της διαφάνειας και της προσβασιμότητας, iii) οι συντονιστικές δομές και διαδικασίες, iv) ο τρόπος χρήσης των πόρων της τεχνικής υποστήριξης και vi) οι απόψεις των εταίρων για την υλοποίηση της εταιρικής σχέσης.

Τα μέλη των Επιτροπών Παρακολούθησης

- Η επιλογή των μελών της ΕΠ λαμβάνει υπόψη τους εταίρους που συμμετείχαν ενεργά στο πρόγραμμα
- Η εκπροσώπηση των εταίρων βασίζεται στις αντίστοιχες αρμοδιότητες τους
- Οι εταίροι οφείλουν να επιλέγουν & να ορίζουν οι ίδιοι τα μέλη τους
- Πρέπει να υπάρχει ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων
- Ο κατάλογος των μελών & των άλλων ομάδων εργασιών δημοσιοποιείται
- Κάθε εταίρος γνωρίζει τα καθήκοντά του ως προς την εμπιστευτικότητα & τη σύγκρουση συμφερόντων

6) Το στάδιο της υλοποίησης

Τα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης (ΕΠ), που κατέχει σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση των προγραμμάτων, διορίζονται από το κράτος – μέλος, σε συμφωνία με τη διαχειριστική

επιτροπή, και αποτελούνται από αντιπροσώπους της διαχειριστικής αρχής, των ενδιάμεσων φορέων και των εταίρων.

Ο εσωτερικός κανονισμός της Επιτροπής Παρακολούθησης αναφέρει:

συμβουλευτικά.

Τέλος, μολονότι η εμπλοκή των εταίρων στη διαδικασία επιλογής των σχεδίων είναι σημαντική, η σύγκρουση συμφερόντων αποτελεί ένα καίριο πρόβλημα. Για το λόγο αυτό οι διαχειριστικές αρχές: i) εμπλέκουν, όπου ενδείκνυνται, τους εταίρους στον καθορισμό των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων και την αξιολόγηση αυτών, ii) αποτρέπουν το ενδεχόμενο να συμμετέχει στον καθορισμό αυτό και την αξιολόγηση κάθε πρόσωπο που εκπροσωπεί οργανώσεις εταίρων με άμεσο ή έμμεσο συμφέρον, iii) ανανεώνουν τακτικά τα άτομα που ασχολούνται με τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και iv) εξασφαλίζουν ότι ο κάθε εταίρος γνωρίζει τα καθήκοντά του σχετικά με το απόρρητο και τη σύγκρουση συμφερόντων, μέσω και έγγραφης διατύπωσης των υποχρεώσεών του.

7. Το στάδιο της αξιολόγησης

Η συμμετοχή των εταίρων στην αξιολόγηση είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη της αμεροληψίας και τη διασπορά της μάθησης σε όλους τους παράγοντες που λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία.

Η επιτροπή παρακολούθησης: 1) παρακολουθεί την υλοποίηση του

προγράμματος και την πρόοδο στην επίτευξη των στόχων, 2) διατυπώνει γνώμη για την τυχόν τροποποίηση των προγραμμάτων, 3) προχωρεί σε συστάσεις προς τις διαχειριστικές αρχές, σχετικά με την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Κάθε επιτροπή παρακολούθησης καταρτίζει και εγκρίνει τον εσωτερικό της κανονισμό, προβλέποντας δικαίωμα ψήφου σε κάθε μέλος της, εκτός από την Ε.Ε. και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, που λειτουργούν

Για κάθε πρόγραμμα καταρτίζεται σχέδιο αξιολόγησης από τη διαχειριστική αρχή, ενώ η εταιρική σχέση εξετάζει τακτικά, μέσω των επιτροπών παρακολούθησης, την πρόοδο της υλοποίησης του προγράμματος.

8) Υποστήριξη στους εταίρους

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν μπορούν να προχωρήσουν στην οργάνωση μιας εταιρικής σχέσης λόγω ανεπαρκών γνώσεων ή και

Μορφές τεχνικής βοήθειας – στήριξης

- Εξειδικευμένα εργαστήρια
- Επιμορφωτικά σεμινάρια
- Συντονιστικές δομές
- Συνεισφορά στις δαπάνες που πραγματοποιούν οι εταίροι σχετικά με συναντήσεις που αφορούν στην εταιρική σχέση
- Από κοινού επιμόρφωση εταίρων δημοσίου & ιδιωτικού τομέα

πόρων. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αδυναμία τους να συμμετέχουν ενεργά και κατά συνέπεια την μη αποτελεσματική εφαρμογή μίας εταιρικής σχέσης. Κάτι τέτοιο ισχύει κυρίως για τους μικρούς παίκτες, που χρειάζεται να επιμορφώσουν τα στελέχη και το προσωπικό τους, ή και για οργανώσεις που αντιπροσωπεύουν κάποιο θέμα το οποίο ακόμη δεν έχει ενταχθεί στην πολιτική ατζέντα.

Στις περιπτώσεις αυτές τα κράτη – μέλη και οι διαχειριστικές αρχές καλούνται να χρησιμοποιήσουν μέρος της τεχνικής βοήθειας για να εξασφαλίσουν ότι όλοι οι εταίροι (ιδίως οι μικροί δήμοι, οι μικροί οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι και οι ΜΚΟ) έχουν τις αναγκαίες ικανότητες να συμμετάσχουν στην προετοιμασία, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της σύμβασης της εταιρικής σχέσης.

9) Ανταλλαγή καλών πρακτικών

Οι συνεχείς και τακτικές ανταλλαγές εμπειριών και καλών πρακτικών ανάμεσα στους εταίρους θα πρέπει να ενθαρρύνεται από τη συντονιστική επιτροπή των Ταμείων. Τα ευρωπαϊκά δίκτυα πληροφοριών και επικοινωνιών (INFORM & INIO) θα χρησιμοποιηθούν για την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την ευκολότερη πρόσβαση στις πληροφορίες.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Γ. Τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για τους ΟΤΑ

1) Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (Community Lead Local Development - CLLD)⁴

Τι είναι;

Η CLLD είναι ένα επιμέρους εργαλείο προς χρήση σε υπό-περιφερειακό επίπεδο, το οποίο λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη λοιπή αναπτυξιακή υποστήριξη σε τοπικό επίπεδο.

Ποια είναι η χωρική της έκταση;

Η CLLD επικεντρώνεται σε επιμέρους υπό-περιφερειακές περιοχές.

Ποια είναι η απαιτούμενη κρίσιμη μάζα;

Η κάλυψη περιοχής και πληθυσμού μιας δεδομένης τοπικής στρατηγικής πρέπει να είναι συνεκτική και να προσφέρει επαρκή κρίσιμη μάζα για την αποτελεσματική της υλοποίηση. Εναπόκειται στις ομάδες τοπικής δράσης να καθορίσουν τις πραγματικές περιοχές και το πληθυσμό που θα καλύψουν οι στρατηγικές τους, αλλά πρέπει να είναι συνεπείς με τα κριτήρια που θα παραθέσει η Επιτροπή, μέσω πράξης κατ' εξουσιοδότηση. Για λόγους αναφοράς, οι διατάξεις της περιόδου 2007-2013, σχετικά με την κάλυψη πληθυσμού στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER, στοχεύουν σε ελάχιστο πληθυσμό ίσο με 10.000 και μέγιστο ίσο με 150.000 ανθρώπους.

Ποιοι είναι οι «επισπεύδοντες»;

Η CLLD αναπτύσσεται με πρωτοβουλία κοινοτήτων, από ομάδες τοπικής δράσης που απαρτίζονται από εκπροσώπους των τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων.

⁴ **Βλέπε για περισσότερα:** Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_el.pdf

Τι σημαίνει ομάδες τοπικής δράσης;

Οι ομάδες τοπικής δράσης θα πρέπει να αποτελούνται από εκπροσώπους τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων, όπως επιχειρηματίες και οι ενώσεις τους, τοπικές αρχές, συνοικιακές ή τοπικές ενώσεις, ομάδες πολιτών (όπως μειονότητες, ηλικιωμένοι πολίτες, γυναίκες/ άντρες, νέοι, επιχειρηματίες, κλπ.), κοινοτικές και εθελοντικές οργανώσεις, κλπ. Η κοινωνία των πολιτών και οι εταίροι του ιδιωτικού τομέα πρέπει να κατέχουν τουλάχιστον το 50% της εξουσίας στη λήψη αποφάσεων και καμία ομάδα συμφερόντων δεν πρέπει να έχει πάνω από το 49% των ψήφων.

Πως χρηματοδοτείται;

Η CLLD χρηματοδοτείται από το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και Ταμείο Συνοχής) στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 (τα Ταμεία του ΚΣΠ).

Υπάρχουν κίνητρα;

Σε ό,τι αφορά την πολιτική συνοχής, για τα επιχειρησιακά προγράμματα, όπου υλοποιείται ολόκληρος άξονας προτεραιοτήτων μέσω CLLD, το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ ή/και το ΕΚΤ, στο επίπεδο του άξονα προτεραιότητας, θα αυξηθεί κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες. Στην περίπτωση του ΕΓΤΑΑ, ανάλογα με τις περιστάσεις, το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης για CLLD μπορεί να κυμαίνεται μεταξύ 80% και 90% και για το ΕΤΘΑ το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης είναι 75%.

Τι περιλαμβάνει;

Οι στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης χρειάζεται να είναι συνεκτικές με τα σχετικά προγράμματα των Ταμείων του ΚΣΠ, μέσω των οποίων υποστηρίζονται. Θα πρέπει να καθορίζουν την περιοχή και τον πληθυσμό που καλύπτει η στρατηγική, να περιλαμβάνουν ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και της δυναμικής της περιοχής, μαζί με μια ανάλυση SWOT (δυνατά σημεία, αδυναμίες, ευκαιρίες, απειλές), και περιγραφή των στόχων, καθώς και του ολοκληρωμένου και καινοτόμου χαρακτήρα της στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων των στόχων απόδοσης και αποτελεσμάτων. Οι στρατηγικές πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν ένα σχέδιο δράσης, όπου θα καταδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο οι στόχοι μεταφράζονται σε συγκεκριμένα έργα, ρυθμίσεις διαχείρισης και παρακολούθησης, καθώς και ένα χρηματοοικονομικό σχέδιο.

Από ποιον και πότε θα εγκριθούν;

Η επιλογή και έγκριση των στρατηγικών θα γίνει από μια κοινή επιτροπή, που θα έχει συσταθεί για το σκοπό αυτό από τις υπόψη διαχειριστικές αρχές, η οποία θα διασφαλίσει

ότι οι πολυταμειακές στρατηγικές λαμβάνουν συντονισμένη χρηματοδότηση για τη συνολική στρατηγική. Η καταληκτική ημερομηνία για την επιλογή και έγκριση τοπικών στρατηγικών είναι το τέλος του 2015.

2) Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση (ΟΕΕ)⁵

Τι είναι;

Η ΟΕΕ είναι ένα εργαλείο υλοποίησης εδαφικών στρατηγικών με ολοκληρωμένο τρόπο. Δεν αποτελεί λειτουργία, ούτε υπό-προτεραιότητα Επιχειρησιακού Προγράμματος. Αντίθετα, η ΟΕΕ επιτρέπει σε κράτη - μέλη να υλοποιήσουν επιχειρησιακά προγράμματα με οριζόντιο τρόπο και να αντλήσουν χρηματοδότηση από διάφορους άξονες προτεραιοτήτων ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών προγραμμάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για συγκεκριμένη περιοχή.

Ποια είναι η χωρική της έκταση;

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι ΟΕΕ μπορούν να αξιοποιηθούν αποδοτικά μόνο εάν η εν λόγω συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή διαθέτει μια ολοκληρωμένη, διατομεακή εδαφική στρατηγική.

Τα βασικά στοιχεία μιας ΟΕΕ είναι τα εξής:

- ❖ καθορισμένη περιοχή και ολοκληρωμένη εδαφική στρατηγική ανάπτυξης
- ❖ δέσμη δράσεων προς υλοποίηση και
- ❖ ρυθμίσεις διακυβέρνησης για τη διαχείριση της ΟΕΕ.

Κάθε γεωγραφική περιοχή με ιδιαίτερα εδαφικά χαρακτηριστικά θα μπορεί να αποτελεί αντικείμενο μιας ΟΕΕ, ξεκινώντας από επιμέρους αστικές γειτονίες με πολλαπλές ελλείψεις έως το αστικό, μητροπολιτικό, αστικό-αγροτικό, υπό-περιφερειακό ή διαπεριφερειακό επίπεδο. Μια ΟΕΕ μπορεί επίσης να υλοποιήσει ολοκληρωμένες δράσεις σε αποσπασμένες γεωγραφικές μονάδες με παρεμφερή χαρακτηριστικά εντός μιας περιφέρειας (π.χ. ένα δίκτυο πόλεων μικρού ή μεσαίου μεγέθους). Δεν είναι υποχρεωτική, στο πλαίσιο της ΟΕΕ, η χωρική κάλυψη της έκτασης μιας διοικητικής μονάδας.

⁵ **Βλέπε για περισσότερα:** Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_el.pdf

Από πού χρηματοδοτείται;

Οι δράσεις προς υλοποίηση, μέσω ΟΕΕ, θα συμβάλουν στους θεματικούς στόχους των σχετικών αξόνων προτεραιοτήτων του/των Επιχειρησιακών προγραμμάτων που συμμετέχουν, καθώς και στους αναπτυξιακούς στόχους της εδαφικής στρατηγικής. Μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής, αλλά δεν είναι υποχρεωτικός ο συνδυασμός όλων των ταμείων σε κάθε ΟΕΕ.

Τι χρηματοδοτεί;

Ενθαρρύνεται ο συνδυασμός των ΕΤΠΑ και ΕΚΤ από την ΟΕΕ, καθώς η ολοκληρωμένη προσέγγιση απαιτεί τη σύνδεση κοινωνικών (soft) επενδύσεων, με τις επενδύσεις σε φυσικές υποδομές. Αυτό είναι ιδιαίτερα συναφές στην περίπτωση βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Ποιες είναι οι σημαντικές διαφορές μεταξύ μιας ΟΕΕ και της CLLD;

Η CLLD είναι μια προσέγγιση με αυστηρά «από κάτω προς τα πάνω» χαρακτήρα. Η τοπική ομάδα δράσης είναι αυτή που προσδιορίζει το περιεχόμενο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και τις χρηματοδοτούμενες λειτουργίες στο πλαίσιο αυτής. Η ΟΕΕ, από την άλλη, δεν προδικάζει τον τρόπο λήψης αποφάσεων για τις ίδιες τις επενδύσεις – αυτή η διαδικασία μπορεί να είναι από πάνω προς τα κάτω, από κάτω προς τα πάνω ή ένας συνδυασμός και των δύο. Ως τέτοια, η CLLD, για παράδειγμα, θα μπορούσε να αποτελεί ένα συστατικό μιας ολοκληρωμένης αστικής στρατηγικής που υλοποιείται, μέσω ΟΕΕ.

3) Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη⁶

Τι είναι;

Οι προτάσεις για ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη στοχεύουν στην καλλιέργεια ολοκληρωμένων αστικών πολιτικών που ενισχύουν τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, με σκοπό να ενισχυθεί ο ρόλος των πόλεων εντός του πλαισίου της πολιτικής συνοχής.

Ποια είναι η χωρική της έκταση;

Προτείνεται οι πόλεις να συνδυάσουν τις δράσεις που υποστηρίζονται από τομεακές επενδυτικές προτεραιότητες αστικού χαρακτήρα (προώθηση στρατηγικών μειωμένης χρήσης άνθρακα για αστικές περιοχές, βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και προώθηση της κοινωνικής ένταξης, μέσω της υποστήριξης της φυσικής και οικονομικής αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών) και να τις ενσωματώσουν στην ολοκληρωμένη στρατηγική αστικής ανάπτυξης της πόλης για την υλοποίηση της αρχής της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης. Μπορούν επίσης να συνδυάσουν αυτές τις δράσεις με άλλες που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ, στο πλαίσιο των επενδυτικών του προτεραιοτήτων.

Ποιοι είναι οι «επισπεύδοντες»;

"Επισπεύδοντες" είναι οι πόλεις. Οι πόλεις που υλοποιούν ολοκληρωμένες δράσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη με ανάθεση της διαχείρισης, θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε έναν κατάλογο που θα συνοδεύει τις Συμβάσεις Εταιρικής Σχέσης του Κράτους Μέλους και το επιχειρησιακό πρόγραμμα. Αυτοί οι κατάλογοι είναι ενδεικτικοί και μπορούν να τροποποιούνται στη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

Πως χρηματοδοτείται;

Η Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη είναι ένας νέος τρόπος υλοποίησης για την ομαδοποίηση χρηματοδοτήσεων από διάφορους άξονες προτεραιοτήτων, από ένα ή περισσότερα επιχειρησιακά προγράμματα για διατομεακές παρεμβάσεις πολλαπλών επιπέδων. Μια Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη είναι ένα ιδανικό εργαλείο για την υποστήριξη ολοκληρωμένων δράσεων σε αστικές περιοχές, καθώς προσφέρει τη δυνατότητα για συνδυασμό χρηματοδοτήσεων που συνδέονται με διαφορετικούς

⁶ **Βλέπε για περισσότερα:** Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/urban_el.pdf

θεματικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης από αυτούς τους άξονες προτεραιοτήτων και επιχειρησιακά προγράμματα που υποστηρίζονται από τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής (ΤΣ).

Τι περιλαμβάνει;

Με βάση έναν κατάλογο πόλεων που κατήρτισαν τα κράτη - μέλη στο πλαίσιο της Σύμβασης εταιρικής σχέσης, η Επιτροπή θα θεσπίσει μια "πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης", η οποία περιλαμβάνει 300 πόλεις σε όλη την Ευρώπη, που θα τονώσει έναν πιο προσανατολισμένο στις πολιτικές διάλογο για την αστική ανάπτυξη μεταξύ των πόλεων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και την Επιτροπή. Δεν πρόκειται για χρηματοδοτικό εργαλείο, αλλά περισσότερο για έναν μηχανισμό που κάνει πιο ορατή τη συμβολή των πόλεων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής προς τη στρατηγική "Ευρώπη 2020", διευκολύνοντας ολοκληρωμένες και καινοτόμες δράσεις για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και κεφαλαιοποιώντας τα αποτελέσματα.

Οι καινοτόμες αστικές δράσεις θα είναι πιλοτικά έργα, έργα επίδειξης και σχετικές μελέτες ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Το πεδίο εφαρμογής τους μπορεί να καλύπτει όλους τους θεματικούς στόχους και επενδυτικές προτεραιότητες. Είναι επίσης ευρέως αναμενόμενη η επιδίωξη της στενής σύνδεσης αυτής της προσέγγισης αστικής ανάπτυξης με την ολοκληρωμένη προσέγγιση που αντιμετωπίζει τις επιμέρους ανάγκες των γεωγραφικών περιοχών, οι οποίες επηρεάζονται πιο έντονα από τη φτώχεια, ή ομάδων-στόχων με υψηλότερο κίνδυνο διακρίσεων ή αποκλεισμού – όπως περιγράφεται στη Σύμβαση εταιρικής σχέσης και τα επιχειρησιακά προγράμματα.

ΔΕΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1	Όραμα	<i>Το όραμα να εντάσσεται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, ενώ ταυτόχρονα να έχει διακριτό τοπικό στοιχείο</i>
2	Επιλογή Κλάδου	<i>Λίγους και Καλούς Γιατί αυτοί και όχι άλλοι Πώς μπορούν αυτοί να συμπαρασύρουν το σύνολο της οικονομίας - κοινωνίας</i>
3	Επιλογή Χώρου	<i>Σημεία σύνθεσης και δυνατότητας ολοκληρωμένων παρεμβάσεων - Ακτίνα Δράσης</i>
4	Προβολή	<i>Προβολή και Προώθηση Τοπικού Συγκριτικού Πλεονεκτήματος</i>
5	Συγκρότηση Τοπικής Ομάδας Δράσης	<i>Κινητοποίηση του συνόλου των συμμετεχόντων</i>
6	Τι θα χρηματοδοτηθεί και από ποιά χρηματοδοτική πηγή	<i>Εξαρτάται από την οριστική αρχιτεκτονική και τους κανονισμούς (τι θα χρηματοδοτηθεί από ΠΕΠ, ΙΤΙ, CLLD, Αλιείας, κλπ)</i>
7	Καινοτομία	<i>Ποιά είναι τα καινοτόμα στοιχεία της πρότασης και πως συνδέονται μεταξύ τους ικανοποιητικά</i>
8	Πηγές Χρηματοδότησης	<i>Εναλλακτικές ή πολυσυλλεκτικές μορφές χρηματοδότησης</i>
9	Τοπική Ταυτότητα	<i>Ανάδειξη / Συγκρότηση Τοπικής Ταυτότητας - Trade Mark</i>
10	Αναμενόμενα Αποτελέσματα	<i>Ποιά τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Θα πρέπει να είναι μετρήσιμα στην αγορά εργασίας και να έχουν Τοπική Προστιθέμενη Αξία Βιωσιμότητα</i>

Δ) Οκτώ βήματα για την ενεργοποίηση και προετοιμασία των Δήμων

❖ **Βήμα 1^ο:**

Ενημέρωση – κινητοποίηση υπηρεσιών, προσωπικού και αιρετών του Δήμου αναφορικά με τις προκλήσεις της νέας περιόδου.

❖ **Βήμα 2ο:**

Ενημέρωση και εισήγηση Δήμου προς Περιφέρεια και Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή, σχετικά με την πρόθεσή του για αξιοποίηση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων.

❖ **Βήμα 3ο:**

Αξιολόγηση δυνατοτήτων και ευκαιριών που παρέχονται μέσα από τους κανονισμούς.

❖ **Βήμα 4ο:**

Επιλογή και εστίαση του Δήμου στην πιλοτική προετοιμασία ΟΧΕ ή CLLD.

❖ **Βήμα 5ο:**

Επιλογή περιοχής – προέλεγχος εκπλήρωσης κριτηρίων ΕΕ.

❖ **Βήμα 6ο:**

Εκκίνηση διαδικασιών διαβούλευσης και ενημέρωσης δυνητικών ομάδων στόχου (κοινωνικοί φορείς, εκπρόσωποι παραγωγικών φορέων, ιδιωτική πρωτοβουλία, ΜΚΟ).

❖ **Βήμα 7ο:**

Κατάρτιση αρχικού Α' φάσης σχεδίου Τοπικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής για την περιοχή παρέμβασης, με έμφαση στη συσχέτιση στρατηγικών αναπτυξιακών στόχων με θεματικούς στόχους ΕΕ2020 και επενδυτικών προτεραιοτήτων ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΑ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ.

❖ **Βήμα 8ο:**

Επεξεργασία – προετοιμασία εισήγησης προϋπολογισμού προτεινόμενων παρεμβάσεων και εξειδίκευση σε άξονες-μέτρα-πεδία παρέμβασης.

ΜΕΡΟΣ IV

Ε) Η δημόσια διαβούλευση στο πλαίσιο των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων⁷

Τί είναι διαβούλευση

Η διαβούλευση αποτελεί μια συνεχή, αμφίδρομη και διαδραστική διαδικασία, που στοχεύει στην αναζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών, ανάμεσα στους συμμετέχοντες στη διαδικασία. Η διαδικασία που ακολουθείται συνήθως περιλαμβάνει την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, τον καθορισμό των επιμέρους θεμάτων για τα οποία γίνεται η διαβούλευση, τη συζήτηση προτάσεων και την ανταλλαγή επιχειρημάτων και τέλος – αλλά όχι απαραίτητως – τη συμφωνία για ανάληψη ενεργειών από κοινού.

Η διαβούλευση δεν είναι απλώς μια διαπραγμάτευση, καθώς δεν έχει κύριο μέλημα να γεφυρώσει μια διαφορά, αλλά να δημιουργήσει κάτι νέο και χρήσιμο, όπως για παράδειγμα μια αναπτυξιακή στρατηγική. Ουσιαστικά, η διαβούλευση αποτελεί για τους συμμετέχοντες μία ευκαιρία μέσα από την οποία διαμορφώνουν οι ίδιοι νέες πτυχές της συλλογικής τους πραγματικότητας, αντί να τις πληροφορούνται εκ των υστέρων.

Σε θεσμικό επίπεδο, η δημόσια διαβούλευση είναι μια αμφίδρομη επικοινωνία και κανονιστική διαδικασία ανάμεσα στους διαμορφωτές της πολιτικής (policy makers) και στα μέρη τα οποία αυτές οι πολιτικές αφορούν, πχ φορείς και πολίτες (stakeholders), με στόχο οι πρώτοι να λάβουν υπόψη τους τις απόψεις των δεύτερων.

Ποιοί συμμετέχουν στη διαβούλευση

Όλοι οι φορείς της τοπικής κοινωνίας

- ❖ Οι τοπικές δημόσιες αρχές

⁷ **Βλέπε για περισσότερα:** ΕΕΤΑΑ, - Υπουργείο Εσωτερικών, Οδηγός Δημοτικής Διαβούλευσης, ΕΠ "Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007 – 2013", 2011

- ❖ Οι τοπικοί εμπορικοί και επαγγελματικοί σύλλογοι και οργανώσεις
- ❖ Οι επιστημονικοί σύλλογοι και φορείς
- ❖ Οι τοπικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών
- ❖ Οι φορείς ειδικών πληθυσμιακών ομάδων
- ❖ Οι φορείς εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα
- ❖ Οι ενώσεις και σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων
- ❖ Τα τοπικά συμβούλια νέων
- ❖ Οι αθλητικοί και πολιτιστικοί σύλλογοι και φορείς
- ❖ Οι εθελοντικές οργανώσεις και κινήσεις πολιτών
- ❖ Οι φορείς ειδικής αγωγής και σύλλογοι ατόμων με ειδικές ανάγκες
- ❖ καθώς και κάθε άλλος φορέας που δρα σε τοπικό επίπεδο, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και των δυνατοτήτων του, μπορεί να συμβάλλει στην επίτευξη των κοινών στόχων.

Ποιός ο ρόλος του Δήμου στη διαβούλευση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων

Ο δήμος μπορεί να κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης των χρηματοδοτικών εργαλείων.

Η τοπική αυτοδιοίκηση, ως ο κοντινότερος στον πολίτη θεσμός, γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες αλλά και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κάθε τοπική κοινωνία. Επιπλέον, γνωρίζει ότι η εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας σε ζητήματα αναπτυξιακά και μη, μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα. Επειδή όμως, η τοπική κοινωνία δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή σαν ένα ενιαίο σύνολο πολιτών, αλλά σαν διαφορετικές ομάδες συμφερόντων και εταίρων (ΜΚΟ, ευπαθείς ομάδες, τοπικές ενώσεις κτλ), η τοπική αυτοδιοίκηση είναι ο μοναδικός φορέας που μπορεί, όχι μόνο να συγκεντρώσει τον «πολύχρωμο» αυτό πληθυσμό, αλλά και να τον συντονίσει και να ενισχύσει την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ του, ώστε να υπάρξουν ουσιαστικά αποτελέσματα.

Συνεπώς, η τοπική αρχή είναι η πλέον αρμόδια για τη διοργάνωση των επαφών και του διαλόγου μεταξύ των φορέων που λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο, τη λήψη αποφάσεων για τις γενικές αρχές της συνεργασίας, τη διευκόλυνση των συνεργασιών και εν συνεχεία για τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος ως προς τη συνέχιση των διαδικασιών και τη μακροπρόθεσμη προοπτική των συμφωνιών.

Ποιές οι βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας μιας διαβούλευσης

- 1) Η πλατιά ενημέρωση και η καλή κατανόηση του σκοπού και της διαδικασίας της διαβούλευσης από τους συμμετέχοντες, η οποία διευκολύνει την πρόθυμη και ουσιώδη συμμετοχή τους.
- 2) Η εξασφάλιση ισότιμης συμμετοχής στις διαδικασίες και πρόσβασης στη σχετική πληροφόρηση όλων ανεξαιρέτως, η οποία βοηθά στην ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης.
- 3) Κάθε απόπειρα επιβολής λογικής, σχέσεων και ιδίως διαδικασιών, από την μια πλευρά πάνω στην άλλη, λειτουργεί σε βάρος του τελικού αποτελέσματος.
- 4) Ο ουσιαστικός σεβασμός των διαφορετικών απόψεων, αξιών, συμφερόντων, εμπειρίας και γνώσεων των συμμετεχόντων, ο οποίος εμπλουτίζει τη συνολική οπτική και βοηθά στη σύνθεση νέων και ολοκληρωμένων σχεδίων.
- 5) Η ενίσχυση της αίσθησης της συλλογικότητας, στο πλαίσιο μίας τοπικής κοινωνίας.
- 6) Η υποχρέωση λογοδοσίας και ανάληψης ευθύνης για τα πεπραγμένα και τα λεχθέντα από όλους τους συμμετέχοντες στις διαδικασίες της διαβούλευσης ενισχύει την αξιοπιστία του θεσμού.

Στ) Μέθοδοι και Τεχνικές που ενισχύουν τη διαβούλευση⁸

1. Δημόσιες Συναντήσεις

Οι δημόσιες συναντήσεις παρέχουν τη δυνατότητα διαβούλευσης ανάμεσα σε μεγάλο αριθμό ατόμων της τοπικής κοινωνίας. Οι συναντήσεις αυτές οργανώνονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτρέψουν τις μικρές ομαδικές συζητήσεις με προφορική ανατροφοδότηση. Δίνεται επίσης η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να διαμορφώσουν οι ίδιοι την ημερήσια διάταξη και να θέσουν ερωτήσεις.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Δίνει τη δυνατότητα σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων να εκφράσει την άποψή του
- ❖ Αποτελεί ευκαιρία να διερευνηθούν οι διαδικασίες που ακολουθούνται, να δοθούν πληροφορίες & να υπάρξει ανατροφοδότηση.
- ❖ Αποτελεί ουσιαστικό χαρακτηριστικό διαφάνειας
- ❖ Προσελκύει δημοσιότητα & για το λόγο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί & ως εναρκτήρια εκδήλωση της διαδικασίας διαβούλευσης.
- ❖ Ευνοεί το σχηματισμό δικτύων ανάμεσα στον τοπικό πληθυσμό

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Μπορεί να μην χαρακτηριστεί ως αντιπροσωπευτική διαδικασία, καθώς μέρος των πολιτών δεν έχει τη διάθεση ή τον απαραίτητο χρόνο για να παρευρεθεί σε μία τέτοια εκδήλωση.
- ❖ Η συμμετοχή μπορεί να είναι αριθμητικά χαμηλή.
- ❖ Μέρος των συμμετεχόντων μπορεί να διστάζει να διατυπώσει άποψη σε ανοιχτές συναντήσεις.
- ❖ Σε περίπτωση αντιπαράθεσης, η «κακή» δημοσιότητα μπορεί να λειτουργήσει δυσφημιστικά.

⁸ Βλέπε για περισσότερα: *Community Planning Toolkit - Community Engagement*, developed by Community Places through the support of the BIG Lottery Fund, 2012 www.communityplanningtoolkit.org και OECD Studies on Public Engagement, *Focus on Citizens, PUBLIC ENGAGEMENT FOR BETTER POLICY AND SERVICES*, 2009 www.oecd.org/publishing/corrigenda

Καταλληλότητα Μεθόδου

Αν και σε ορισμένες περιπτώσεις οι συμμετέχοντες μπορούν να αισθάνονται ότι δεν μπορούν να εμπλακούν σε μία τέτοια δράση ή ακόμη και να εμφανίζονται ως απρόθυμοι στο να παραστούν σε αυτή, οι δημόσιες συναντήσεις, ως μέρος σειράς εκδηλώσεων, μπορεί να αποτελέσουν έναν πολύτιμο και αποτελεσματικό τρόπο για την ανταλλαγή πληροφοριών, την ενίσχυση της συμμετοχικότητας και τη διασφάλιση της διαφάνειας.

2. Εργαστήρια / Σεμινάρια και ομάδες εστιασμένης συζήτησης (Focus Group)

Τα εργαστήρια / σεμινάρια αποτελούν και αυτά έναν εναλλακτικό και ευέλικτο τρόπο ανταλλαγής απόψεων και έκφρασης ιδεών ανάμεσα στους κατοίκους και τους παράγοντες μίας τοπικής κοινωνίας, καθώς μπορούν να λάβουν πολλές και διαφορετικές μορφές. Μπορούν να σχεδιαστούν ως μέθοδοι ανταλλαγής πληροφοριών ή ως εργαλεία για την αναζήτηση και διερεύνηση πιθανών πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, προβλημάτων και προκλήσεων ενός σχεδίου. Επιπλέον, μπορούν να χρησιμοποιήσουν καινοτόμες ιδέες που θα προκύψουν από μία αντίστοιχη διαδικασία, με στόχο τον καλύτερο σχεδιασμό ενός μελλοντικού προγράμματος. Τέλος, σε πολλές περιπτώσεις, μπορούν να είναι προσανατολισμένα προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης ενός σχεδίου δράσης.

Αντίθετα, οι ομάδες εστίασης σχεδιάζονται ειδικά με σκοπό να επικεντρωθούν και επομένως να διερευνήσουν ένα μόνο θέμα ή μία σειρά θεμάτων (σαφώς προσδιορισμένων), προκειμένου να έχουν όσο το δυνατόν πιο αναλυτικά συμπεράσματα.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Ενθαρρύνει τον ενεργό διάλογο.
- ❖ Η διαχείριση τυχόν αντιπαραθέσεων είναι πιο εύκολη σε μικρές ομάδες.
- ❖ Μπορεί να σχεδιαστεί με συγκεκριμένο στόχο.
- ❖ Μπορεί να εστιάσει εξ αρχής σε ομάδες – στόχους (νέους, μειονότητες, κ.α.), αμβλύνοντας τις πιθανότητες αποκλεισμού.

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Στην περίπτωση μικρής αριθμητικά ομάδας είναι πιθανόν να μην αντιπροσωπεύονται όλοι οι εταίροι μιας τοπικής κοινωνίας.
- ❖ Είναι απαραίτητη η παρουσία ενός ικανού συντονιστή, ώστε να μην αποσυντονιστούν οι εργασίες της ομάδας ή του εργαστηρίου.

Καταλληλότητα Μεθόδου

Τα εργαστήρια / σεμινάρια και οι ομάδες εστίασης αποτελούν χρήσιμες μεθόδους για την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ εκείνων που αισθάνονται λιγότερη εμπιστοσύνη ανάμεσα σε μια μεγαλύτερη ομάδα. Το κύριο πλεονέκτημα, ωστόσο, της συγκεκριμένης τεχνικής διαβούλευσης είναι ότι οι συμμετέχοντες ή οι ομάδες συμφερόντων που παίρνουν μέρος σε αυτή, μπορούν να αποτελούν ομάδες - στόχους που σε άλλες περιπτώσεις θα είχαν αποκλειστεί από παρόμοιες δράσεις.

3. Φόρουμ

Ως φόρουμ χαρακτηρίζεται μία τακτική συνάντηση ατόμων που εκπροσωπούν μια ομάδα ή οργάνωση και μπορεί να έχει ως αφετηρία της ένα συγκεκριμένο θέμα ή αντίστοιχα μία συγκεκριμένη περιοχή. Οι συμμετέχοντες συνήθως αποτελούν μέλη πολιτικών, επαγγελματικών, οικονομικών και κοινωνικών ομάδων της τοπικής κοινωνίας.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Η διοργάνωση τακτικών εκδηλώσεων βοηθά στο να διατηρηθεί η δυναμική, η δέσμευση & ο ενθουσιασμός των συμμετεχόντων, ενθαρρύνοντας παράλληλα την ευρύτερη συμμετοχή στις δραστηριότητες του φόρουμ.
- ❖ Αποτελεί αποτελεσματικό τρόπο συμμετοχής των αποκλεισμένων ή δυσπρόσιτων ομάδων, δημιουργώντας ένα πεδίο που αποβλέπει στις ανησυχίες των συγκεκριμένων ομάδων.
- ❖ Μπορεί να απευθυνθεί σε συγκεκριμένα τοπικά ζητήματα

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Συχνά περιλαμβάνει εκπροσώπους από υφιστάμενες ομάδες και όχι μεμονωμένα άτομα από την κοινότητα.
- ❖ Πιθανότητα δημιουργίας συγχύσεων ή διαφορών σχετικά με τους αντίστοιχους ρόλους & τις αρμοδιότητες των τοπικών εκπροσώπων.
- ❖ Μπορεί να αποτελέσει μόνο χώρο διαλόγου χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα

Καταλληλότητα Μεθόδου

Τα φόρουμ μπορεί να αποτελέσουν ένα ουσιαστικό μέσο για την ενίσχυση της συμμετοχής ομάδων που παραδοσιακά αποκλείονταν από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, όπως είναι για παράδειγμα, οι νέοι. Ωστόσο, είναι συχνό φαινόμενο οι συμμετέχοντες σε αυτά να είναι οι «συνήθεις ύποπτοι», εκείνοι δηλαδή που έχουν ήδη εμπλακεί σε τοπικά ζητήματα, μέσω των ήδη υφιστάμενων ομάδων και όχι άτομα από την ευρύτερη τοπική κοινωνία.

4. Διαδικτυακά εργαλεία

Υπάρχει μια ποικιλία από διαδικτυακές τεχνικές συμμετοχής και εμπλοκής των πολιτών μίας τοπικής κοινότητας, από την οποία μπορεί να επιλεγθεί κάθε φορά η καταλληλότερη ή ακόμη και να γίνει ένας συνδυασμός περισσοτέρων, ώστε να επιτευχθεί ένα ουσιαστικότερο αποτέλεσμα. Μερικές από αυτές είναι τα διαδικτυακά φόρουμ συζήτησης και τα ιστολόγια, το Facebook και τα υπόλοιπα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι διαδικτυακές έρευνες, ακόμη και η ψηφιακή διαδραστική τηλεόραση. Οι διαδικτυακές διαδικασίες συμμετοχής επιτρέπουν στους ενδιαφερόμενους να επιλέξουν με ποιόν τρόπο, πότε και για πόσο καιρό θέλουν να συμμετέχουν.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Οι συμμετέχοντες μπορούν να επιλέξουν τον τρόπο & το χρόνο που τους εξυπηρετεί για τη συμμετοχή τους.
- ❖ Αποτελούν ιδιαίτερα χρήσιμα εργαλεία για όσους βρίσκονται «περιορισμένοι» στο σπίτι τους, π.χ. ηλικιωμένοι & γονείς με νεαρά παιδιά .
- ❖ Μπορεί να προκαλέσει δημόσια συζήτηση & ανταλλαγή απόψεων
- ❖ Οικονομικά αποδοτική
- ❖ Αφορά σε μεγάλο αριθμό ατόμων & είναι λιγότερο χρονοβόρα διαδικασία από ό, τι η συμμετοχή σε μια δημόσια συνεδρίαση

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Κάποιες τεχνικές μπορεί να απαιτούν την παρουσία συντονιστή για τη διαχείριση των σχολίων, γεγονός που μπορεί να αποδειχθεί κοστοφόρο.
- ❖ Αποκλείει όσους δεν έχουν πρόσβαση ή γνώσεις του διαδικτύου.
- ❖ Χρειάζεται δημοσιοποίηση για να προκαλέσει το ενδιαφέρον

Καταλληλότητα Μεθόδου

Οι διαδικτυακές τεχνικές συμμετοχής μπορούν να αποδώσουν καλύτερα αν χρησιμοποιηθούν υποστηρικτικά και σε άλλες τεχνικές διαβούλευσης.

5. Πάνελ Πολιτών

Τα πάνελ των πολιτών αναφέρονται σε συνεχή πάνελ των περίπου 1.000 έως 2.000 συμμετεχόντων, που λειτουργούν ως εκπρόσωποι της τοπικής κοινότητας. Τα πάνελ που οργανώνονται, συμμετέχουν, αρκετές φορές μέσα στο χρόνο λειτουργίας τους, σε έρευνες που πραγματοποιούνται μέσω τηλεφωνικής συνέντευξης, ταχυδρομείου ή από διαδικτυακά ερωτηματολόγια.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Η σύμφωνη συμμετοχή των εκπροσώπων σε ένα πάνελ αυξάνει το βαθμό δέσμευσης & υπευθυνότητα απέναντι στα ζητήματα που αυτό θέτει
- ❖ Η χρήση ενός συγκεκριμένου πάνελ περισσότερο από μία φορές μειώνει το κόστος .

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Οι συμμετέχοντες στο πάνελ μπορεί με την πάροδο του χρόνου να αποκτήσουν μεγαλύτερη εξειδίκευση στο υπό συζήτηση θέμα, λόγω της συχνής συμμετοχής τους και επομένως να είναι λιγότερο αντιπροσωπευτικοί της κοινής γνώμης.

Καταλληλότητα Μεθόδου

Το μοντέλο αυτό της διαβούλευσης, μπορεί να στοχεύσει στη βάση της τοπικής κοινότητας και επομένως να είναι αποτελεσματικό στο να προσελκύσει όσους παραδοσιακά αποφεύγουν να λάβουν μέρος σε δημόσιες συναντήσεις, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή τους.

6. Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης

Οι συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλείο για την επίτευξη συναίνεσης ανάμεσα στην τοπική κοινωνία. Οργανώνονται με τη συμμετοχή τοπικών εταίρων διαφορετικών συμφερόντων, έχοντας ως στόχο τη δημιουργία ομόφωνων συνεργασιών προς την κατεύθυνση της περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής βιωσιμότητας της τοπικής κοινότητας.

Η βασική αρχή είναι ότι όλοι οι συμμετέχοντες είναι ίσοι, είτε εκπροσωπούν τα συμφέροντα των επιχειρήσεων είτε αυτά της κοινής γνώμης για την τοπική κοινωνία. Στις συναντήσεις αυτές χρειάζεται η παρουσία ενός συντονιστή "αποδεκτού από όλους" για την καλύτερη διαχείρισή τους. Οι βασικοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την οργάνωση μιας τέτοιας δράσης είναι η τομεακή εκπροσώπηση, η επιλογή και οι αρμοδιότητες των μελών, το κατάλληλο μέγεθος (συνήθως κυμαίνεται από 16 έως 24 μέλη), αλλά και ο προϋπολογισμός και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Οι εκπρόσωποι συμμετέχουν ως ίσοι
- ❖ Ενθαρρύνει την ανοικτή συζήτηση & βοηθά στην αντιμετώπιση τυχόν εμποδίων.
- ❖ Μπορεί να παράγει καινοτόμες λύσεις
- ❖ Στοχεύει στη δημιουργία αμοιβαία επωφελών καταστάσεων.

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Η σύνθεσή τους αποκλείει συνήθως την ευρύτερη συμμετοχή άλλων ομάδων, όπως είναι για παράδειγμα οι ακαδημαϊκοί
- ❖ Απαιτεί σημαντική προετοιμασία
- ❖ Απαιτεί υψηλής ειδίκευσης συντονιστές.

Καταλληλότητα Μεθόδου

Οι συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης επωφελούνται από τη συμμετοχή διαφορετικών ομάδων συμφερόντων, που όμως έχουν ίση εκπροσώπηση και εμπλέκονται σε ανοικτή συζήτηση.

7. Ερωτηματολόγια

Η μέθοδος του ερωτηματολογίου μπορεί να επιλεγθεί για να προσδιορίσει τις ανάγκες και τις απόψεις ενός μεγάλου αριθμού ανθρώπων, μέσω της χρήσης ενός τυποποιημένου εντύπου.

Τα κυριότερα στάδια που καλύπτει είναι:

- Ο καθορισμός του μεγέθους του δείγματος και το είδος των απαιτούμενων πληροφοριών
- Η λήψη απόφασης, σχετικά με το είδος της έρευνας που θα χρησιμοποιηθεί (ταχυδρομικά, παράδοση και συλλογή από το σπίτι, μέσω τηλεφωνικής ή προσωπικής συνέντευξης, κ.α.)
- Ο σχεδιασμός της έρευνας
- Η ανάλυση των αποτελεσμάτων, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας.

Είναι συχνά καλύτερο να χρησιμοποιείται ένα συνοπτικό ερωτηματολόγιο, στο οποίο οι απόψεις των πολιτών, σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα μπορούν, να διερευνηθούν. Ολοένα και πιο συχνή γίνεται η χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και των μηνυμάτων κειμένου μέσω κινητών τηλεφώνων (SMS), με στόχο να υπάρχει μια ποικιλία στους τρόπους συμμετοχής και εμπλοκής των ενδιαφερομένων.

Η μέθοδος των ερωτηματολογίων λειτουργεί αποτελεσματικότερα, όταν υπάρχει μικρός αριθμός ερωτήσεων στοχευμένων σε συγκεκριμένο θέμα.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Διερευνά τις απόψεις ενός μεγάλου αριθμού ανθρώπων
- ❖ Χρήσιμη για την απόκτηση ποσοτικών δεδομένων
- ❖ Τα δεδομένα που θα συγκεντρωθούν μπορούν να συγκριθούν με την πάροδο του χρόνου ή με τα αποτελέσματα άλλων μορφών έρευνας

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Πρέπει να είναι καλά σχεδιασμένα & κωδικοποιημένα ώστε να είναι επικοινωνητικές απαντήσεις.
- ❖ Τα μεγάλα ερωτηματολόγια είναι χρονοβόρα
- ❖ Δεν προσφέρει καμία πραγματική αίσθηση εμπλοκής σε ζητήματα της τοπικής κοινωνίας

Καταλληλότητα Μεθόδου

Η χρήση του ερωτηματολογίου είναι καλύτερο να γίνεται υποστηρικτικά σε άλλες τεχνικές διαβούλευσης και δεν μπορεί να αποτελεί την μοναδική μέθοδο, γιατί δυνατόν να λειτουργήσει περιοριστικά στην ουσιαστική εμπλοκή της κοινότητας.

8. Χαρτογράφηση Κοινότητας

Οι χάρτες και οι φωτογραφίες ενός χώρου ή μιας συγκεκριμένης τοποθεσίας χρησιμοποιούνται για να αναδείξουν το πώς οι πολίτες βλέπουν την περιοχή τους: τι τους αρέσει ή δεν τους αρέσει ή ακόμη και τις βελτιώσεις που θα ήθελαν να πραγματοποιηθούν. Οι ιδέες δημιουργούνται σε μικρές ομάδες συζήτησης και καταγράφονται.

Οι ομάδες αυτές θα πρέπει να προωθούνται, ώστε να βοηθήσουν τους πολίτες να διερευνήσουν διάφορα θέματα, να οικοδομήσουν τη μεταξύ τους συναίνεση, αλλά και να προσδιορίσουν τις αντιθέσεις τους.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Προωθεί το διάλογο
- ❖ Δημιουργεί την αίσθηση της κοινοτικής ιδιοκτησίας
- ❖ Βοηθά τους πολίτες να αντιληφθούν & να κατανοήσουν την κοινότητά τους.

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Μπορεί να «γεννήσει» ιδέες που δεν είναι υλοποιήσιμες
- ❖ Οι συμμετέχοντες μπορεί να μην είναι εξοικειωμένοι με την τοπική κοινότητα

Καταλληλότητα Μεθόδου

Η χαρτογράφηση της κοινότητας αποτελεί ένα χρήσιμο τρόπο για την εμπλοκή πολιτών, διαφορετικών προελεύσεων, μιας τοπικής κοινότητας, στη συζήτηση τοπικών ζητημάτων. Μια σειρά από θέματα μπορούν να καταγραφούν, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης της γης, της ακίνητης περιουσίας της κοινότητας, των εγκαταστάσεων, και των επιλογών μεταφοράς, ώστε να δημιουργηθεί μία συνοπτική εικόνα της περιοχής.

9. Εντοπίζοντας από κοινού τα σημεία παρέμβασης

Στο επίκεντρο αυτής της μεθόδου βρίσκεται η κατασκευή ενός μοντέλου της περιοχής, στην οποία θα πραγματοποιηθεί η εν λόγω παρέμβαση. Όπου είναι δυνατόν, το μοντέλο θα πρέπει να προετοιμαστεί από τον τοπικό πληθυσμό, ώστε να οικοδομηθεί το αίσθημα της ιδιοκτησίας και να εξασφαλιστεί η εμπλοκή του από την αρχή. Το μοντέλο μπορεί να παρουσιαστεί σε έναν ή περισσότερους δημόσιους χώρους, με στόχο να προκαλέσει το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας.

Κάρτες με τις ιδέες ή προτάσεις, που έχουν μέχρι τώρα διαμορφωθεί, μπορούν να διατίθενται στο χώρο παρουσίασης του μοντέλου, μαζί με κενές κάρτες, προσφέροντας έτσι τη δυνατότητα να επιλέξει κάποιος από τις ήδη έτοιμες κάρτες ή να γράψει τη δική του ιδέα αντίστοιχα, τοποθετώντας την στο μέρος της περιοχής που απεικονίζεται, όπου νομίζει ότι η ιδέα θα πρέπει να εφαρμοστεί.

Οι σχεδιαστές του μοντέλου αλλά και οι αρμόδιοι υπάλληλοι της τοπικής αρχής θα πρέπει να είναι παρόντες σε περίπτωση που χρειαστεί να απαντήσουν σε ερωτήσεις. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, αυτό που ουσιαστικά προκύπτει είναι αλλαγές που οι συμμετέχοντες θα ήθελαν να δουν. Οι αλλαγές αυτές συμπεριλαμβάνονται στη συνέχεια στην αναδιαμόρφωση του μοντέλου, το οποίο και συζητείται εκ νέου σε δημόσιες συναντήσεις ή συζητήσεις σε μικρές ομάδες, ώστε να διαμορφωθεί το τελικό σχέδιο δράσης.

Προτερήματα Μεθόδου

- ❖ Εμπλέκει μεγάλο αριθμό πολιτών που μπορεί να μην είχαν εμπλακεί διαφορετικά
- ❖ Δίνει πρόσβαση σε ανθρώπους διαφορετικών υποβάθρων
- ❖ Δημιουργεί την αίσθηση της κοινοτικής ιδιοκτησίας

Μειονεκτήματα μεθόδου

- ❖ Μπορεί να «γεννήσει» ιδέες που δεν είναι υλοποιήσιμες
- ❖ Η προετοιμασία του γεγονότος μπορεί να είναι χρονοβόρα
- ❖ Η καταγραφή των ιδεών στις κάρτες μπορεί να θεωρηθεί οριστική, προκαλώντας έτσι συγκρούσεις

Καταλληλότητα Μεθόδου

Η αξία αυτής της μεθόδου είναι ότι έχουν πρόσβαση άτομα κάθε ηλικίας, μορφωτικού επιπέδου και υπόβαθρου. Αποτελεί επίσης μια χρήσιμη μέθοδο για να οικοδομηθεί το πνεύμα της κοινοτικής ιδιοκτησίας και να επιτρέψει στους συμμετέχοντες να προσδιορίζουν τα θέματα και την ιεράρχηση των σχετικών δράσεων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

www.europa.eu

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, {SEC(2011) 1141 final}, {SEC(2011) 1142 final}, 2012*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006, {SEC(2011) 1130 final} {SEC(2011) 1131 final}, 2012*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1084/2006, {SEC(2011)1138 final} {SEC(2011)1139 final}, 2012*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού ειδικών διατάξεων για την υποστήριξη του στόχου της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, {SEC(2011) 1138 final} {SEC(2011) 1139 final}, 2012*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006, {SEC(2011) 1138 τελικό} {SEC(2011) 1139 τελικό}, 2011*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), {SEC(2011) 1153} {SEC(2011) 1154}, 2011*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας [για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 861/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού αριθ. XXX/2011 του Συμβουλίου για την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική], SEC(2011) 1416 τελικό, SEC(2011) 1417 τελικό, 2011*

Ανακοίνωση της Επιτροπής ΕΥΡΩΠΗ 2020, *Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, COM(2010) 2020 τελικό, 2010*

Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής "Η αρχή της εταιρικής σχέσης στην εφαρμογή των Ταμείων του κοινού στρατηγικού πλαισίου – στοιχεία για έναν ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την εταιρική σχέση" SWD(2012)106 final, 2012

Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής "Στοιχεία για ένα Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο 2014 έως 2020, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας" SWD(2012) 61 τελικό, 2012

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Investing in Europe's future, Fifth report on economic, social and territorial cohesion*, November 2010,
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Θέση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη συμφωνίας εταιρικής σχέσης και προγραμμάτων στην Ελλάδα για την περίοδο 2014 - 2020*, 2012
http://www.espa.gr/elibrary/121113_Thesi_EE_gia_symfonia_kai_programmata_stin_Ellada_2014-2020.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/urban_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: *Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση*
http://epan2.antagonistikotita.gr/uploads/10_%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%20%CE%95%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1%CF%82%&%CE%9A%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1%CF%82%202014-2020.pdf

Έγγραφο εργασίας Υπηρεσιών της Επιτροπής με θέμα: *Η αρχή της εταιρικής σχέσης στην εφαρμογή των Ταμείων του κοινού στρατηγικού πλαισίου – στοιχεία για έναν ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την εταιρική σχέση (24.4.2012)* - SWD(2012) 106 final http://www.esfhellas.gr/userfiles/swd_eccp_el.pdf

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.el.home>

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: "Πώς θα προωθηθούν αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις κατά τη διαχείριση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, βάσει των ορθών πρακτικών της περιόδου 2007-2013" Εισηγητής: ο κ. Olsson (14 Ιουλίου 2010)

<http://www.eesc.europa.eu>

Ελληνικές Αρχές

www.espa.gr

Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Ειδική Γραμματεία ΕΣΠΑ, 1η Εγκύκλιος Σχεδιασμός και Κατάρτισης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιόδου 2014 - 2020, Απρίλιος 2012

Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Γενική Γραμματεία Δημόσιων Επενδύσεων - ΕΣΠΑ, 2η Εγκύκλιος Σχεδιασμός και Κατάρτισης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιόδου 2014 - 2020, Μάρτιος 2013

Υπουργείο Οικονομικών, Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2011 - 2014, Ελλάδα, Απρίλιος 2011

Ευρωπαϊκοί και Διεθνείς Οργανισμοί

OECD LEED Forum on Partnerships and Local Governance at ZSI (Centre for Social Innovation), successful partnerships, on behalf of the OECD, Paris, France, <http://www.zsi.at>

Community Planning Toolkit - Community Engagement, developed by Community Places through the support of the BIG Lottery Fund, 2012 www.communityplanningtoolkit.org

OECD Studies on Public Engagement, Focus on Citizens, *Public engagement for better policy and services*, 2009 www.oecd.org/publishing/corrigenda

Holkeri, Katju (2009), "The Citizen Participation Policy Programme, Finland", in OECD, *Focus on Citizens: Public Engagement for Better Policy and Services*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264048874-16-en>

OECD LEED Forum on Partnerships and Local Governance at ZSI (Centre for Social Innovation), Vienna Action Statement on Partnerships, on behalf of the OECD, Paris, France, 2007 <http://www.zsi.at>

Local Government Participatory Practices Manual. *A toolkit to support public participation in municipal decision making, International Centre for Municipal Development Federation of Canadian Municipalities Fourth Reprint: September 2007*
<http://www.fcm.ca>

Guidebook: *How ESF Managing Authorities and Intermediate Bodies Support Partnership*, developed by the Community of Practice (CoP) on Partnership in the European Social Fund.
benedict.wauters@esf.vlaanderen.be

ΕΕΤΑΑ

www.eetaa.gr

ΕΕΤΑΑ, *Αρχές και Κατευθύνσεις για την αρχιτεκτονική ενός πολυταμειακού, πολυτομειακού και εθνικής εμβέλειας Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ολοκληρωμένη Τοπική Ανάπτυξη"*, εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, για λογαριασμό της ΕΕΤΑΑ, Μάιος 2013

ΕΕΤΑΑ, *"Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020"*, εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, για λογαριασμό της ΕΕΤΑΑ, Μάρτιος 2013

ΕΕΤΑΑ, - Υπουργείο Εσωτερικών, *"Οδηγός Δημοτικής Διαβούλευσης"*, ΕΠ "Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007 – 2013", 2011

ΕΕΤΑΑ, *Αποτελέσματα Εθνικού Δικτύου Δικτύωση και Συντονισμός υπαρχουσών και νέων δομών - ομάδα εργασίας Περιφερειακές Προσεγγίσεις - Τοπικά Δίκτυα*, με συντονιστή εταίρο την ΕΕΤΑΑ, Κοινοτική Πρωτοβουλία Equal, α' κύκλος

ΕΕΤΑΑ: Λεξικό όρων Τοπικής Αυτοδιοίκησης
http://www.eetaa.gr:8080/lexikon/find_gword.jsp